

Epidemiyoloji ve Planlama

Doç.Dr. Çağdaş Erkan AKYÜREK

Epidemiyoloji ve Planlama

- ✓ Planlama sağlık kurumları için pek çok farklı şekilde tanımlanabilir.
- ✓ Hangi tanımı esas alırsa alsın, bir sağlık kurumu planlama sürecinde epidemiyolojik göstergelere mutlak suretle yer vermelidir.

Sağlık Planlamasının Geçmişi

- ✓ İlk sağlık planlaması çabaları, 1920'lere kadar gerigidecek şekilde, farklı modeller aracılığıyla hastaneyatağı ihtiyacına odaklıdır.
- ✓ 1000 nüfus başına hastane yatağı
- ✓ 1921'de Hoge, bir hastalığın öngörülen yaygınlığının %25'i oranında o hastalığın tedavisine yönelik hastane yatağı tahsis edilmesini öngören bir model geliştirmiştir.
- ✓ II. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle, toplam hastaneyataklarındaki yetersizlik pek çok ülke için endişekaynağı haline gelmiştir.

Halk Sağlığının Planlanması

- ✓ Herhangi bir planlama sürecinde karşılaştırma veya değerlendirme yapmak üzere referanslara sahip olmak önemlidir.
- ✓ Pek çok toplum sağlık planlaması çabalarına yön vermek üzere referans niteliğinde kullanılacak epidemiyolojik göstergeler tayin etmiştir.

Halk Sağlığı Değerlendirme Protokolü

- ✓ Örgütsel kapasite değerlendirmesine hazırlanmak
- ✓ Önem ve mevcut durumuna göre göstergelerin puanlandırılması
- ✓ Güçlü yönlerin analizi ve raporlanması
- ✓ Zayıflıkların analizi
- ✓ Öncelik sırasına göre problemlerin sıralanması
- ✓ Eylem planlarının geliştirilerek hayata geçirilmesi
- ✓ Değerlendirme sürecinin kurumsallaştırılması

Sağlık girişimlerinin etkililiğinin değerlendirilmesi

- ✓ Bu girişim neticesinde fazladan kaç yıl daha yaşanacak?
- ✓ Bu yılların ne kadarı sağlıklı biçimde geçecek?
- ✓ Bu yılların ne kadar sağlıklı olmadan geçirilecek?
- ✓ Toplam, sağlıklı ve sağlıksız biçimde bu ilave yıllar hangi yaşlarda yaşanacak?
- ✓ Bu ilave yıllar zaman içerisinde nasıl dağılacak?

Epidemiyolojinin kullanımı

Epidemiyoloji'nin üç temel kullanım alanı vardır:

- Etiyolojik kullanımı
- Klinik kullanımı
- Yönetsel kullanımı

Etiyolojik Kullanımı

- Klasik anlamda epidemiyoloji öncelikle sağlık ve hastalıkla ilgili durumlarda payı olan neden ve risk faktörlerinin araştırılması ile ilgilenmektedir.
- Diğer tıbbi bilimlerin de katkısıyla epidemiyoloji, hastalıkların geçmişinin ve belirleyicilerinin anlaşılmasında rol oynamaktadır.

Klinik Kullanımı

- Epidemiyoloji, klinik ortamda resmin tamamlanmasına ve klinik sendromlara açıklık getirilmesine yardımcı olur.
- Sağlık profesyonelleri ve sağlık yöneticileri, toplumları kapsayacak biçimde daha geniş bir bakış açısının önemi hususunda hemfikirdir.

Yönetsel Kullanımı

- Epidemiyoloji aynı zamanda sağlık yönetimi alanına da katkı yapan bir disiplindir.
- Bir toplum içerisinde sağlık ve hastalık durumlarının varlığı, yapısı ve dağılımı hakkında bilgi sunar.
- Bir toplumun sağlığının, durumun zaman içerisinde ve bölgelere göre değişiminin gözlemlenebilmesi için başvurulabilecek bir araçtır.

Sağlık Yöneticisi, Sağlık Planlaması ve Epidemiyoloji

- Nüfus gruplarının sağlığını odaklanmak,
- Sağlığın belirleyicilerini ve aralarındaki etkileşimi ortaya koymak,
- Kanıt dayalı biçimde karar vermek,
- Çoklu stratejileri uygulayabilmek,
- Sektörler arası işbirliği
- Kamusal katılımı sağlamak

Kaynaklar

- Dever,A. (2006) «Managerial Epidemiology: Practice, Methods and Concepts», Jones and Bartlett Publishers, Sudbury, Massachusetts.
- Fleming, S.T.; Scutchfield, F.D.; Tucker, T.C. (2000) «Managerial Epidemiology», AUPHA Health Administration Press.
- Gribble, J.N.; Preston, S.H. (1993) «The Epidemiological Transition», National Academy Press, Washington, D.C.